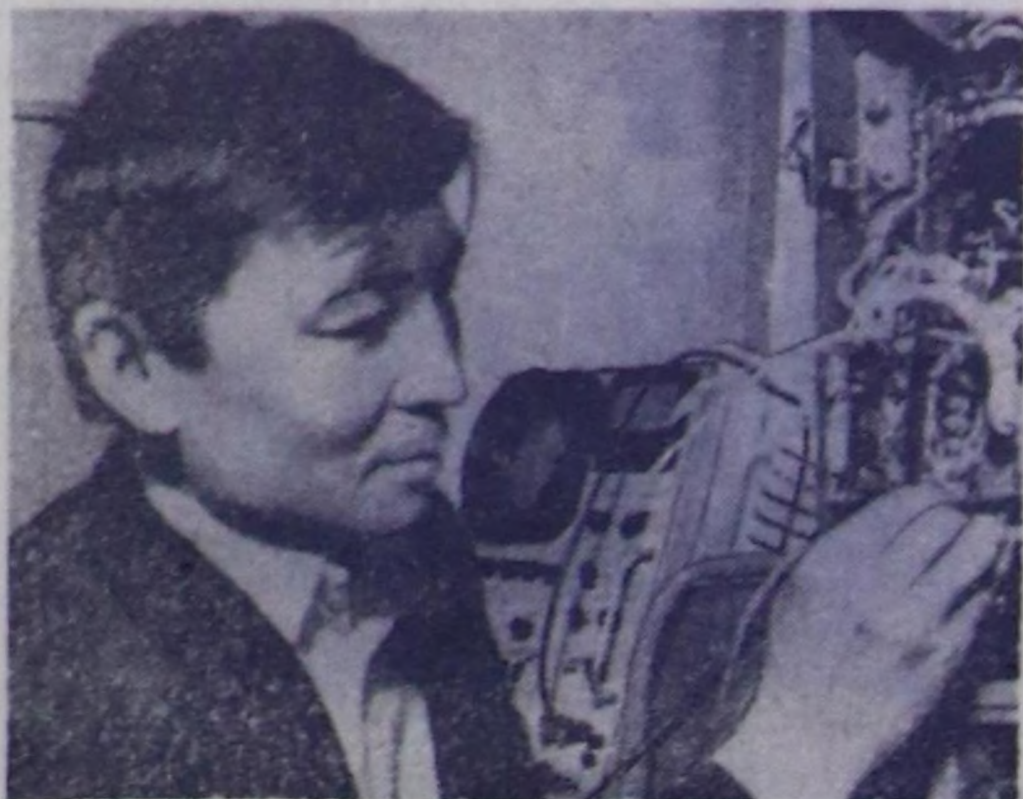

ХАРЫЛЗААНЫҢ БАЗЫМНАРЫ

Эрткен кыжым Енисейнин уулу. Тургаар хар дык кылым чагган. Тайга, синарла хар эрөөн, оон суу чыгын алгаш бадар болза, хеминг суу джым, уагалар магат чок. Ынчаган Саян-Шушенск ГЭС-тин кол тудугуларын эргелелин тудугулары хем дажымшкыныга удур ажилдарын амдан эгелен беткей бергенер. Ол котлованче бетон кударын шапкычтаннар. Дуржулгалыг бригадирер Михаил Потолан биле Веселов Ветешинге удурткан баянчы-бетонщиктер бригадалары платинаже бетон кудун эгелээрини баштайгы хүнеринден эгелээрде эрел-шудуруу чорун көргүзү бергенер. Оёе-даа бригадалар май-хос чоң белин бұдрукчулар ажиллап турар. Ынчалла-даа ажилчылар күжү тудуга ам-даа чедипшес. Дуржулгалыг калдар харек. Ону дарыи шиптирээрини хемчеглерин алдыны турар. Чаа келген кикилер чурттаар беш-беш катт ийн бажымнын бирээни ажилгалга кирген. Күрүнө комиссиясы өскөзүн удаас хүлээн алтар. Платинадан ырак эвесте Черемушкин суурда беш-беш катт беш бажымче чүе-чүе чурттаачылар көчүп киргенер. Чоокта чаа 280 оутутуг уруглар сады ажиллап эгелен. Келер өөрдөдө чылалда үш катт чаа школа 1200 өөрөнкч өрөөнп эгелээр. Удаас чаа өмилге чери. Куктурга бажым ажилгалга кирер.

Каш чылдар эртерге Саян-Шушенск ГЭС-тин тудугуларын боттарыны кожалары-тыва уууска күчүдүг гидро-станцияны энергияны бере бөр.

А. БУЛАТОВ,
Хакас автономиял. обл.

Чаа беш чылда чоңу хереглел барааннары-биле хандыраын дыка экижидеринин аргалары бар... Телевизорлар, соодукчулар, радиоприёмниктер, хеп чуур машиналар ышкаш, үр эдилелдиг барааннарга чоңуну хереглелдерин бүрүн хандыра-рынче чоокшулаарыны болдунар аргазы бар.

(Л. И. БРЕЖНЕВ).

эде, дерип чаартыр деп турар. Ол чорук ыраккы районнарда чурттап турар радиодинамиктарына тус-тус черлерин болгаш Топ радиону эки шынарлыг дамчыдылгаларын дыңшар. Ону доктаамал хүлээн алып аргаш бөр. Черин кылымал эдеринчериниң дузаан хүн-бүрү алыгаш, байыскал Москвадан келген дамчыдылгаларын көрүп, дыңшап турар бис. Ол дамчыдылгаларын хемчээл чылдыр-на өзүн турар. Оң хемчээл бо чылдыр 2300, келер чылдыр — 2500 шак болур. Бүтү дамчыдылгаларын 25 хуузу өңүт кылдыр көргүстүрер.

Черин кылымал эдеринчерин дамчытыр телефон, телеграф харылааларын тургуза бөр. Харылааларын кылымал эдеринчерин ам бистин чуртта тургустуу турар чангыс ай автоматтыг харылаа системаның пил-чип, апаа бүрүч-биле чатырты берген.

Чоокку чылдарда «Молния» дээр эдеринчерин чыдаа дамчыдылгаларын чыгаштыр берген. Оларын дузаан-биле

райда эгелер берген. Оон төлөндө-смета документалары белеп, апаа чарыгдар акша-хорегини үндүргөн.

Ол хирезинде мыда ажилдык төмөнкү куду, бүдүгүр эвес. Ынчаган ону дүредер хемчеглерин алыр негетини турар. Чижээ, эркен чылды үш программалыг дамчыдылгалыг дерип тургузарын чарыгдар хорегиниң чүгө 15 хуузу шиг-гедип алганы көчүгүт төтөс. Бо чылды чугула материалдар чок болганын калдырда ажил ында эгелээр, Амгы үеде харылаа эргелел херек материалдарын тыш алыр талаан-биле докштыг хемчеглерин алган болгаш харылаалыг дерип-хорес-дерип эде кылар ажилдарын организастыг чорутуп турарлар. Оң түндүгүндө үш программалыг дамчыдылга Тывага 1976 чылда ажиллап эгелер бөр.

О. КОЖЕВНИКОВ,
республиканың радиотеле-станцияларын начальниги.

Монгуш Эрес-оол Новосибирск хоорайга харылааның электротехниктиң институтун дооскап, Кызылдын «Орбита» станцияна ажилдай берген. Оон бөрү хүлээн ажилла-гы кызымал болуп, төдөтүг болгаш биче сетиндиг чоруту-бис коллективниң хүндүткелин чаалап алган. Ол—соци-алисттик чарыктын тилекчин, коммунисттик күш-ажылдын шалымчысы, дээр чарыкчы. Устуде чурукта—уагт ине-кер Э. Монгуш ажыл үзүндө.

Ишкер Р. В. Солянин биле монтер А. П. Чупрасов радиотелевизион ажилдап турарлар. Оларын чарыкчы сапал-дары коллективне уагт дузаан көргүскөн. Төдөтүг кил-лер коммунисттик күш-ажылдын шалымчылары деп бедик атты бижыг тудуу чорутулар. Ынчаган эш-өөр оларга чорутуларлар. Монтер А. П. Чупрасов биле ишкер Р. В. Солянинниң хыналда ажилдар чорутуп турары (адаанда).

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ тырттырган чуруктары.

ЧЕДИИШКИННЕРИВИС

Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун Туран сүт-бараан ферманын коллективни тоску беш чылдын шипти-лиринг үшкү чылдын планын оонадаларын хуусаа бе-тинде күөсүдир дээр кызымалкы ажиллап турар.

Ферманын саачылары эртен дөрт айларын иштинде 335 тонна сүтү паян дүгүр сап алып тургаш, херек кы-рында 390 тонна чедирген. 219 тонна сүтү күрүнөгө са-дар хүлээлгени 93 тоннага ажыр күөскөтөн. Эртен чыл-дым бо үзүнгө деңизерге, бир инекке оонаштыр нийти саа-да 44 килограмм көүдүр.

Сүт саалдазын көүдүр дээр саачылар ортузунда со-циалисттик чарыктын мурнуку олурунда Галина Хайдывай чоруп, эртен дөрт айларын иштинде бодуна бижыгашан бөдүк инектерин бирээниден-не 760 кг сүтү сап алып хүлээлгени 1013 килограмм чедирген. Ол ам майын хү-лээлгени хуусаа бетинде күөсүдир чыгаш. Хоочун саачы-лар Александра Кочкина биле Любовь Романова олар Хай-дывайдан дулак чок ажиллап, эртен уенин дүргүзүндө бир инектен-не 980—990 кг сүтү сап алганнар.

Сүт саалдазын көүдүр дээр инек каларчылары Байыр-оол Кыргыс биле Михаил Кызыл-оол оларын кириген уагт-хуузу үлүг. Олар боттарынын кадарган инектерин күш-ленгел дээр кызымалкы ажиллап, ферманын саачыла-рынын хүндүткелин чаалап ал, максатын турарлар.

Сүт саалдазын эртен уенин дүргүзүндө мындыг бедик көргүзүлгө чуну ачызында чедип алганы дээрге, ха-мыктын мурнука ферманын саачылары, кадарчылары инектерин ажаалда-чегерилген эки организастаанын, ферманы долуу-биле механизастаанын, мал чеминиң кур-дарылары четтири-биле барынын ачылды-дыр.

Май айда 110 тонна сүтү сап алгаш, оон 78 тонназын күрүнөгө садар хүлээлгени ажыр күөсүдиргени бистин ферманын коллективни бүзүредип.

Д. ДОРОНИН,
Ферманың эргелелини.

Х о о р а й—к е д э э г е

ШЕФЧИЛЕРНИҢ ҮЛҮҮ

Найымсала Кызылдың улаштуу бүдүргүлгелериниң, тудуг, транспорт болгаш өскө-даа организацияларын коллектив-тери көдөзүн ажил-ишчилериниң шеф дузаан көргүзөр талаан-биле кылар хемчеглерин боттарының социалист-хүлээлгелеринде айткан. Хоорайнын бүтү бүдүргү кал-дының баштайгы айында эгелен көдөзүн ажил-ишчил-лериниң шефтен эгеленер. Ылангыя мал чемин сөөртү, тараа пөлдөринде саачылары сарааттап ажилда шеф-чилер хаара туттуган.

Апрель айын 28-те Кызылдың бүдүргү, албан органи-зацияларнда 200 ажыл кижиле Бий-Хем, Таңды районна-рын тараа пөлдөринде 250 тонна саачын болуп сарааттап. Часкы хову ажилдары массалык-биле эгелер бөрү, буа-рулге черлеринде ажиллап турар трактористер, комбайн-лер көдөзүн механизаторларын дузалажып, тараага шуут ажиллап турарлар. Чижээлээр, Бий-Хеминиң «Ха-дым», «Кызыл тараачын» колхозтарында, «Саян» совхозунда «Тиледеге» совхозта болгаш өскө-даа ажил-агылдар 4—6 тракторист, комбайнер ажиллап турар. «Тиледеге» совхозта барган № 131 тудуг эргелелиниң, «Улаштуу тудуг» эрге-линиң механизаторлары эки ажиллап турарлар. Көдө ажил-агыл министрствозунуң автобазаның комбай-нерлер элтер Глазның, Чертов олар «Саян» совхозта эртен чалын хестинмээн тарааны ажаап алырынга эки ажилдааннар.

Бо хүндөргө хоорайдан хүнүч-не 40—50 хире кижиле са-вап бөлөр-биле көдөзге шөптө үнүп турар. Кызылдың ажилалы чолбарыны 1973 чылда шөптө турар ажил-агыл-ларыга барык 30 мун хире тонна саачын сарааттап, пресстеп бээр дээр хүлээлгени күөсүдир турары ол.

С. МААДЫ.

ЧАА ТУДУГЛАР

Шагаан-Арыгын № 586 мехколхозуның үш тудугу-бригадзы «Ак-Тургу» совхоз-та чурттап болгаш култура амдыралдын тудугларын кы-лып турар.

Тудугу бригадалар бо чыл-дөр эркен үзүндө совхоз те-вүнде ийн өг-бүлө чурттап алды бажымны, 160 орунуг

интернатты ажиллап кил-ген. Көдө тудугулар амгы үеде ийн өг-бүлө чурттап уш бажымны, 200 оутутуг култу-ра, улаштуу барааннарын ма-гизин, харылаа салбарын ту-дуп турар. Оларны бо чылды ажилгалга кириер.

С. СОТМАН.

Ховуларда

ТАШКЕНТ. Ташкент областың тускайжыттын-ган ажил-агылдары эрте бижар картофель дүжүдүн ажаап ал эгелер берген. Калинин районун С. Ра-химов аттыг колхозунун, «Ташкент-1», «Карасу» сов-хозтарының тараачылары бир гектардан на он беш тонна— планнаттыганын-дан үш тонна ажыр карто-фель дүжүдүн ажаап ал турар.

БАКУ. Азербайджанда ишкер ишчилер эгелер бер-ген. Чалыстар эртерге, Шир-ван, Муган болгаш Кара-бах ховулары дески сугар-тылган. Тарымал болгаш чайгаар үнген сипсериниң чаагай дүжүктүг өзөрүнө эд дөгүн болган.

Ажил-агылдарын бо чылдын беткеп алып бо-дун мал чемин барык бұ-дун чарык миллион тонна— өрткөн чылдазын ал-орачок кой.

(СЭТА-ның корреспондент-териниң дыңадылгаларынан).

Уран

ЧҮҮЛДҮН

нептерээни

Бот-тымынгар уран чүгү-дү көтүрүлгөдүн кол-кол ажиллап чуртап-лан. Бүтү-өзүлгө конферен-циясы Москвага боюн эр-кен. Конференцияга чүе чугаалаан тускай эртем-чилер бот-тымынгар уран чүгү дык калбарган болгаш оң коллективте-ринде 16 миллион бот-ты-мынгар эртерин кирип ту-рун демделгени.

Уран чүгүлге ажилчы-нарын, колхозчуларын, аныктарын улам калбаа-биле хаара тударын, чаа-чаа бот-тымынгар коллек-тивтерин тургузарын, уау-чу театрларга болгаш ам-самбалдерге тускай ном-нарын хойну үндүрерин, бо беш чылдын тоңчуудаа районнарын култура ба-жымнарына шүтүзүнгө уу-лусу коллективтерин тургузарын конференция сүмчээн.

(СЭТА).

П Л А Н ЁЗУГААР

Партияның XXIV съездин-иң шиптирлерин, СССР-ниң тургустуугадында бөр 50 чыл оонга турсаккалар СЭКП ТК-ның СССР-ниң бо-гаш РСФСР-ниң Дээди Совет-териниң каттышкан хураалы-га СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары эш Л. И. Брежнев-тиң илеткелин чоңга чедип-гир тайылбырлаар талаан-биле Улут-Хем районун «На-йырал» совхозта «Билиг» ни-тителениң эге организация-ны эвеш эвес ажилдарын чорут-кан.

Лекция пропагандазын ор-ганизастан чорударда, оон утша-шчыларын, амдырал-биле оң ханы холбоалыг бо-дурчун кол иччөгөйлөй са-дып келген. Оң хараалында лекцияларын тематикам баала, оларын докштыг зо-руу, ий-пөлүктүг дөңдө-лөй бедөн. Ынчаган чоң болза лекцияларын ууу-биле соууругаар, дыңакаар аларган.

Амгы үеде лекция пропа-гандамыда кол черин бо-йлой документалар болгаш СЭКП ТК-ның апрель, Плену-мунуң шиптири эгелен турар.

СССР-ниң 50 чыл оюнуң дугайында СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң илеткелни хол-

баштыр идея-политиктиг ажилды күштелдирериниң болгаш ажилды чонгарың интернационалды кижизил-дөөнүң талаан-биле чуга-лашкан. Республиканың баа-районун партия активтери-ни хемчеглеринге үндө-лөш, эге организацияның ни-тити хураалыга тускай хем-чегин чыгар алгаш, лекция пропагандазын планын хо-ну тургалары болгаш фер-малар айы-биле таарыштыр тургузарын бадылаан, моон соңгаары сорулгалары тода салып алган ажиллап турар бис.

Бистин «Билиг» ниттелел эге организациясы эркен дөрт айлар дүргүзүндө 60 ажыл лекция, бедүданы чоң ортузунда номчуп чоруткан. Бо чугула ажилда лектор-лардан К. Д. Биче-оол, А. Д. Аржаалы, Д. В. Сүргүт, М. А. Оюн олар идеяныг көрүш, содун лекцияларын номчуп турарлар.

Ам бистин кол сорулгасы—СЭКП ТК-ның апрель Плену-мунуң шиптирлерин ажилды чонгар ортузунга тайылбырлап, удаас бөрү чер-чер Советтериниң сорулгалар хүнүгө кижиле бүтүзүш күш-ажылды чедипкирилерг укурарын дээр, бүтү чоңуку социалисттик чарыкче улам өнүгөдөп, кызымалкы ажил-дарын. Бо талаан-биле тус-кай паяны база кылып алган бис.

В. КЫЗЫЛ-ООЛ,
«Найырал» совхозта «Билиг» ниттелелиниң эге органи-зацияның даргасы.

чүгү дүжүр агрегаттар-ны чарыкчылар болгаш чаа агрегаттарын тутку-лаан. Тарааны салгынал-дырып кургударын тур-гузуларын бедүткен. Олар-нын чер болганында маши-наларын болгаш механиз-мдерин менеп чоруп турар. 1973 чылда дүжүт ажаап алышкынын болгаш көдө ажил-агыл продуктуларын бедүткелерин хандылар та-лаан-биле хемчеглер дуга-йында СЭКП ТК-ның бо-гаш СССР-ниң Министрлер Чөвүделенин доктаалыга харын кылдыр областан-тараа бедүткелчилери ажаап алышкынын ай бурунгар боттарынын бүдүргүлгелерин

Идеологтук фронтунуң дайынчылары ПРОПАГАНДИСТ БОРБАК-ООЛ

Барын-Хемчик районун партия организацияларында бодуну херөөн эки билер, дуржулгалыг болгаш дына-кчыларын мурнуга хүнүт-келди чаалап алган пропаган-дистер хой. Оларын санынга «Барлык» совхозтуң Бижик-тиг-Хая салбарында марксиз-менинниң үндөзүн өөр-өңөр шолканын пропаган-диз Санылар Дүктүг-оолович Борбак-оолду адап болур.

Он сес ажыг чылдарын иштинде партия өөредилге-ниң системанын эге болгаш ортукм эволюцияга про-пагандист ажиллап келген. Эге политикология политиктиг бил-гилерин үндөзүнө бил-гаш В. И. Ленинниң доңчу-намадары, а 1972—1973 өө-редилге чылдыга политико-номияны өөрткен.

Шолканын дынакчылары—саачылар, кадарчылар. Чыл буру Кызыла болгаш район төвүнэ эртерин тур-ган семинарлар пропаган-дист методиктиг дуржулгалын бедиргенине дузалаан. Оон аңгыда пропагандист кижил-дери эртериниң методика-зынче доктаамал кичтөөгөй салып келген.

Темалар аайы-биле кичтөө-дөр өрттөрөдө баш бурунгар дегереней планын болгаш

доңчу конспектин кылып алып. Пропагандист кол бо-гаш немелде литература-ны номчааш, дынакчыларга чо-гум калдыг айттырлар салаа экил дээрин хандыр болзыр. Кичтөөдөргө көргүзүг мате-риалдары—В. И. Ленинниң ажил-амыдыралынын. Партия төвүзүнүн чуруктары алы-бомнарын, диаграммаларын, дегерейин политиктиг пар-тын билдирин-биле ажиллап турар.

Санылар Борбак-оол чүгө дуржулгалыг пропаган-дист эвес, салбарда партия эге органи-зациянын секретары. Өөредилгени совхоз бүдүргү-лгө-биле сырый холбар төлө-дө, кичтөө бүтүзүг-ле сал-бырда ниттинин малынын ажаалда-төжөөлгөзүн азыра-лынын болгаш эт, сүт бұа-түрүн байлаан канчаар чоруп турарын чугаалажып турар.

Күш-ажылдын бүдүргү-дүн бедилер, сүт саалдазын көүдүр дээр чуну кыларын эки боданып алгаш, келер кичтөөгө саачын чугаалаарын пропагандист дынакчыларга бир катат сүмчөтөн. Шынал-ла дынакчылар элөөн хой үнелгил санадарын кириген.

Ол санадарын партиянын ажыг хураалыга чугаалажып көргөш, хемчеглер алганын

ап болур. Ол өөредилге комплекзинде — өөрөңгө эрөөлдер, нийти чурттап бажыны, стадион, мастер-скаялар, машина пармы, шөлдеринг, садтарынг, ви-поградинтиг өөредилге ажил-агыл кирип турар. Амгы беш чылда элөөн каш мындыг агрохоорайлар-ны тудары көрдүгөн.

(СЭТА-ның корр.).

РСФСР: 110 цент-нер картофель дээш

Умуртиянын колхозта-рында болгаш совхозтары-ла картофельдин массалыг

Эшбелдешкен РЕСПУБЛИКАЛАРДА

УКРАИНА: та-раа хүлээп алырын-га белеткени берген

Район төвү Воловскиде тудуп турар элеватор хол-хозтар тараанын хүлээп алырынга белеп. Ол болза Хмельницкий областа тараа хүлээп алыр ий-не улаг бү-дүргө болур. Оон ижи-ри—60 мун тонна тараа кирер. Апаа автомобильдин

ий дүжүрүчүлери ажил-дар, олар апаа келген ма-шиналарын болгаш авто-поездилерин хүлээп алы-рын хандылар. Хүлээп алы-рын шүтүзүлгө шү-гүмариин тургустуулаан бо-гаш менеп көргөн, тарааны кургударын болгаш үр үе иштинде шыгдарын база хынаан.

Дунаевец, Каменец-По-дольск болгаш өскө-даа хо-орайларда автомашиналар

ШЫН

АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРНИ
АЛДАРЖЫДЫП

Республиканын барыны зоо-назын — Барыны-Хемчик, Бай-Тайга, Чөөн-Хемчик, Өвүр, Улуг-Хем райондарынын агитация уран чүүл бригадаларынын көрүлдөзүндөн Ак-Довурак, Чалаан хоорайлары артык. Ак-Довуракка болгон көрүлдөзү Барыны-Хемчик районунун «Мажалык» агитбригадасы аягынан. «Мажалык» 1965 чылда тургустунган. Бо уенин иштинде түгө районунун ажил-ишчилеринге өсө, харын кожа-хелбээ, соцпарыштыг Бай-Тайганын чоңуна каш удаа ааллап чоран.

Чоокта чаа районга болуп артык агитбригадалар көрүлдөзүнө тилекке болгон республиканын көрүлдөзүнө кыргын эргени чаалап алган ол.

Көжөгө ажиттыгын соонда көрүчүлөрүн кичээлгеин «Мажалык» бригадаларынын улуттук чурал эм-блемазы хаара туд берген. Ол-а эмблемалар кыргынчилерин хөрөктеринде база көстүп турар. Концертти бот-тыныгыр аныак композитор Анолий Конгарин «Медведишкис» деп ыры-биле эгелээ. Районда муракчыларын аллап ырдан ыры, шуук улажып-ла тур. Залда олурган барык номер бургузун чылым-биле уткаан.

Агитбригаданын программанын ийит тематиказы хүнүн негедезинге дугуш тур-за-даа, чамдык четпестерин барын демделезе чогуур. Чуд дөргө көрүдө ССРЭ-ниң бежен чылынга турактааткан болганда Совет Эжелдеинин улустарынын ыры, ташыла-ры өсөш болган. Програм-маны арай уадыпканы көркүчте таарымча чок. Хову-шөл-дөргө ажилдаан улугу дым-

Е. МОНГУШ.

— Силернин районда аны-актар өрөдигези кантгы чо-руп турары? — деп мээң ай-тырымны диний сал-ла, комсомолдун Бин-Хем райо-мунун ийиги секретары В. Глушенков арай хүлүмүр-бушаан, улуг тынды. Оон сто-лунун хааржаан үжөөш, дарга-тар пашказын үштүп өккөлдү.

Ажилдап турар аныак ки-жи бургузун ортумак эртем-гедир төлөдө алыр хемчег-лер дугайында доктаал-шыл-пирлерден эгелээш, кижилер-нин ат-даназымына чедир — доооооо ол папказыла чыг-дыган. Ында сааминиардан болтап уурашкан улустары-нын чугааларындан чүү-илерөө деп?

Районда ортумак эртем чок 361 аныак ажитчылар бол-гон колхозчулар бар. Ол дөргө-ге ында бүгү аныактарын 23 хүзү-дүр.

Оларын өрөдигезге хаара тудар дугайында хура-л-суг-лаа, чугаа-соот шынап-ла хой болган. Кыдыгын ажиллар

база бар. Эртем күзү Туран хо-ройга кезеки школанын ор-нунга бот-өрөдигези шко-ла ажилдан эгелээш. Район те-вүндө болтап кожазында «Кызыл тараачын» колхозтан 191 аныактар аңаа билди-ришкени кыргын. Оон ангы-да Хүтке, Билелиге болган Ленинкага ол школанын сал-бырлары база ажиттыгылаан.

Эгелээш байлап шору чоруп турза-даа, өрөдигези саны чорутуу кылырып эгелээш. Школанын башкылар коллек-тив (директору эл Г. П. До-рофеева) албап организация череринин улугуручуларынга чедир, школанынга келбесте өрөдигезилер-биле чугаала-жып, дүвүрөөнүн көдүрүн турган. Чижээ, транспорт чо-гундап башкылар Ленинка сууга барбастан болтап аңаа турган 18 өрөдигезилер 3—8 дугаа класстардыг сал-быр хагыгын.

Январь айда партия райко-му аныактар өрөдигезинин

талазы-биле тускай хураалы чыгып, мыла чогуур ажиллар-нын база катан толугайлаан. Ынчанмыже Тураннын бот-ө-рөдигези школанын амыг үдө чугаа чүч хире өрөдигези артыкан.

Бо школанын башкылары өрөдигезилерин санын кам-галап, өрөдигезе чылын зоо-лар дөш, кызымаккай ажил-лап турарын демделээр херек. Мында шупту дээш эртемни башкылар бар. Оларын ий-тинден, чижээлээр, И. Бар-кова, Г. Лазаренко, Г. До-рофеева ыш каш кезеки школга хой чылдарда ажилдап келген дүрүлгалыг кижилер бар. Башкылар түгө-дөргөйде школанын аныак саа-зын кырында артык. Бир өсөс олор «шошкүп берген» болза, Аржаанда консультация пункттуг тургузарыга таар-ымчалыг чүүлөр-даа, чогуур башкылар-даа бар.

«Саян» совхозтун комсомол комитетинин секретары В. Маадыннын тайыбырын баугаар алырга, өкө болган

Сун суурларга дыка хой аны-актар өрөдигези күзөдүн ий-реткен, ынчаа-даа башкылар чогулган эгелээш өрөдигезе соксап калган. Шыныла кайы-даа суурга сес чыл шко-лалары бар, районунун тала-зындап тын хувааган болза, башкылар чок деп айтырып турбас ийик.

Колхозтун, ийикке совхоз-тун болушта аныактарын профессионал-техниктиг өрө-дигезини организастары чүгү-ла аитырыт. Чоокта чаа пар-латтыгын «Улус өрөдигези-нин дугайында ССР Эжелде-инин болтап өвчелдешкен республикаларын, хообажу-дугазынын үнөсүнөрининга төлөвилелдиз» ол дугайын тускайлап айткан.

Бо талазы-биле Бин-Хемниа чамдык ажил-агылаарында кылдынып турар ажилдар өрө-дүгүш. Чижээ, «Саян» сов-хозта болтап «Кызыл тара-ачын» колхозта Кызылдын №3 көдө профтехучилищенин салбырларын ажиткылаан.

Б. ОНДАР.

ФИСУ-нун
президентизин
келген

Университеттер спорттук Делегация Федерациянын (ФИСУ) президентизин П. Не-болов (Италия) болтап ФИСУ-нун Күсүмундүг ке-жигүчү К. Анастасов (Болга-рия) Москвада чедип келген.

Неболов биле Анастасов университеттер белектерин Москвада кычар чоруп ту-рары-биле танышар дөш келген. Олар МКУ-га бартап, университеттерин кыргынчилер-инин турар черлерин-биле танышканыр.

Аалчыларын 73-чү универ-ситеттеринин Органвастыг ко-митетинин даргазы, ВЦСПС-тин секретары В. Ф. Богат-лин хүлөп алган.

БО СОЛУННАРНЫ ЧАГЫДЫП АЛЫҢАР

«ПРАВДА»

СЭКП Төп Комитетинин органы болуп «Правда» 15 доктаамал корреспондент-тиг, оол иштинде 42 коррес-пондент даттыкы чурттардан телефон болтап телетайп дам-чыштыр аймакчаларын дамчы-тып берип турар. Оон биле нады ол солун аныак човнардан хүнде 1200 хире чаганын ап турар.

«Правда» партиянын XXIV съездинин ийиттеринин болтап материалдарын кал-бас-биле пропагандаларын уламчылашаан, коммуни-ст тургузукчулаа чаа-чаа чедипкенин, партия бол-тап Совет чакыткы Ленинга даттыкы позитивизин чедипкенин тодорай-биле көргүзөр.

Идеология ажилынын чугу-ла айттыгыларын, улутурну, көдө ажил-агыйын хөгүдө-ринин, эртем-техниктиг деп-шигени дүргөдигезин айт-тыгыларын доктаамал ты-рыдар. Алга социалистг хү-лөлдөргөни күсөдир дөш совет кыргынчилер күш-ажыл-ны мадырдыг чоруп, олар-ныч чогаалдыкы илөккөйи болтап муракчы дүрүлгал-зын, бистин улугушун рево-люсчу, дайымды, күш-ажыл-чы чаагай ташкындарын, ар-мык база флоттун амыды-лар болтап өрөдигезин илө-рөткөн материалдарын пар-лаарын уламчылаар.

«Теория айттыгылар», «Партиянын XXIV съезди-нин ийиттеринин — амыды-ралга», «Политиктиг беседа-лар», «Чарытат төртүтүг», «Тудугтарын кертээш-биле» дөн ышкаш өскө-дө рубрикаларын ада-биле хой-хой материалдарын, ту-руктарын «Правда» парлаар. Оон аныактыг хой чүүлөр-ни билеп алыр селер.

«Партияны амыдырал» деп рубрикалар ада-биле пар-тия комитеттеринин болтап ага организастарынын ажилы-нын арта-методтарын, кадрларын ажилга шылап, таарымтыг тургузар болтап кижиздеринин практиказын, коммунистерин күш-ажыл-га харысчалыгы болтап ро-жон улам бедидерин айт-тыгыларын үргүтүп тырыдар.

Ол ышкаш эртемни, өрө-дигезин, литературанын болтап уран чүүлүн айт-ы-

рыларын калбаа-биле тыры-лып бижир. Сурагыг чо-гаалчыларын, артастерин, чуручуларын, башкыларын, муракчыларын түгө-дөргөйде солунун артыгарыга парлаар.

«Правда» болушта комму-чүлөрүнүн хой савыг ча-галарын база доктаамал үд-дүрер.

«СОВЕТСКАЯ
РОССИЯ»

Ук солун Россия Федера-циянын ажил-агыйдынын бижирин уламчылаар. Ажилын алгынын, тара-чыларын, ителгендерин-инг төлөдөргөни дугайында солун очертерин, чурумал-дарын, раскытарын парлаар.

Ол ышкаш улуг эркектер-инин, партия болтап совет ажилдачыларын чүүл-дерин план баугаар органи-астан үлдүрер.

Эртем-техниктиг дөшлөп дугайында, бүдүргөдө эр-темниг чедипкенин бедидер-ин дугайында материал-дар хой-биле үчөр.

Муракчы коллективтерин арга-дуржугазын бүдүргөни чедипкенин болдурун, күш-ажылды эртемге үндөшкөн организастарынын мурак-чы артагарын бедидерин — солунун кол сорулазын ол. Маңа хамаарышкан мате-риалдарын «Муракчы дүр-жугазын кидир» деп руб-рикалар ада-биле органи-астан үлдүрүп турар. Партия ажилдачыларын оон аныактыг дыка хой чүүлдерин билеп ап болур.

Социалистг тарыштын муракчыларын арга-дур-жугазын, пропагандаларын чүүлдерин, политиктиг бесе-даларын, эртем-техникада чаа чүүлдерин доктаамал парлаар. Ол ышкаш эртем болтап мо-раль айттыгыларын, кижилерин коммунистг бауга кижиздерин күш-ажыл-ны коллективтерин ро-жон бедидерин дугайында моон со-гаар хой-биле чырыдып би-жир.

Кижинин кады болтап културтуг дымтамылазы — солунун доктаамал темези. Хостуг үс-шакты лавтаар эр-тирөө ажил? Бо айттыр-та

дир, күш-ажылдык бедик бү-дүргөдү чедип алыр, камналганын чурум, бүдү-ргөдүн кураалдарын чөп ажиттаар дөн домсөстө бү-дүргөтө коллективтеринин муракчы дуржугазын доктаамал чырыдыр.

«Директорун кидир», «Са-дыгын болтап амыдырал хадырдыгын экономиказы» «Көдөргө экономикаг ажил» деп рубрикалар солунун артыгарыга уламчылаар.

Оон-биле кады «Экономи-ческая газета» Экономикаг Дуалаанында Чөвүленин ажил-чоругулазын-биле комму-чүлөрүн база танышты-рар.

«СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА»

«Советская культура» — СЭКП ТН-нын солуну. Оон бирги номери 1973 чылдын январь бирде үгөн.

Ук солун төгүтүгү хувер-де, каллап кийт улус бүт дөшлөдөгөи кийт төрөткө-ни Совет Социалистг Рес-публикалар Эжелдеинин ал-ларынг белегени бедик бедидер-инин ажилга дөшлөп тур-ган үдө үгөн эгелээш.

Ук солун театр, кино, чо-рууга, музыка, болтап хорео-графия уран чүүлүн, теле-видение болтап радио хөг-жүдөргөни чугула айттыр-галар, чогаалдыкы өвчелдеш-кени болтап култура албап черлеринин ажил-чоругула-зын чырыдып бижир. Ол ышкаш социалистг партия-ларын национал културалары-нын чоккупаларынын болтап бот-боттарын байыт-тыгыларын дүрүм баугаар боттут чорудугазын чырыла-ры — солунун кол сорула-зы.

Солунун артыгарыга су-рагыг чогаалчыларын, жур-налистерин, режиссерларын болтап актерларын, чуручу-ларын база скульпторлар-ларын, композиторларын, улугуш ас чогаалын бол-тап бот-тыныгыр уран чүүл-дүгү мастерларын солун чүүлдерин парлатканыр.

Бот-тыныгыр уран чүүл коллективтеринге дуалааны кылдыр язы-буру материал-дарын парлавышаан, чаа-чаа чогаалдарын улауларын үд-дүрер.

Бо үстүдө солунунын ча-дып адырчыга далажыгар

И. КРАВЧЕНКО.

Мергежилин
бедиткен

Кызылдын шыдыраа ку-вунга кайымылаады ийик, үшкү разрядтыг шыдыраа-ларын мергенил бедидер-инин маргыздаан бир ай хире уламчылап дооулаан. Алаа 17 кижиз кыргын.

Бо маргыздаага журналист Херте Седен 13 сашы ал-ган, бирги черин ээлеп, ий-тиг разрядтыг бедитканы. Уш-кү разрядтыглар туугу иже-нери Юрий Быков, Кызыл-садыгын толооза Салга-Данды ийикти-чү черлерин ап, ийити разрядтыг норма-зын күсөткөн. №1 школанын 6-чы класзын өрөдигези В. Селверстов улуг шыдыраачылар-биле эки ой-наан, 6 санын алган.

Маргыздаан үчүнчүдө ийи кижиз ийик, үш шыды-раагы — үшкү разрядтыг нормалыг күсөткөн, чамдык-тары ийик, үшкү разрядтыг бедитканы. Х. СЕРГЕЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МАЙ 18-ТЕ
КЫЗЫЛДАН
18.00 — Телемедиалаар.
18.15 — Телемедиалаар. 18.25 — Чарлаалар, реклама.

МОСКВАДАН
18.30 — Олунг телекөргү-дү. Бүгү-үнөш радио-болтап Төп телевиденин орус улугуш хөгүм херек-селдеринин концерти. Дир-жир — РСФСР-ниң алдыр-гыр артист В. Федосеев. 19.15

— «Эртемни болтап култур-нун чугула айттыгылар», «Суг хөелбентеринин билөг-түг кураалыларын ажит-талары». ССРЭ-ниң Эртемни академиянын корреспон-дент-кежигүн Г. В. Николь-ский дамчыдылганы башнаар. 19.45 — Олунг телекөргүтүг. «Палыс» деп фильм-операны баштайгы көргүзүт. 21.05 — Олунг телекөргүтүг. «Дирг амытаннар оранында». 22.05 — Олунг телекөргүтүг. ГФР-ниң документалдыг фильм-программазы. 22.35 — Кон-церт. 23.00 — 23.30 — «Уе». Информатив программа. СЭКП ТН-нын Чингине се-кретары, ССРЭ-ниң Дээш Со-ветинин Президиумунун ке-жигүн Л. И. Брешневтиг ГФР-ге барыныга тураскаат-кан дамчыдылганы.

АГААР
Кызылдын агаар ставля-зынч моданын баугаар алырга, бөтүн республикага болтап Кызылда булуттаар, чабас. Соцпарыш ула-нышкынын хайты дүргөи секундлаа 5—9 метр чедер. Агаарын температурадан дагит черлерге 8—12, өскө-лөргө 12—16, Кызылда 12—14 градус чыгып болур.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

МАЙ 18-ТЕ

«НАПЫРА-Т»: «Бияттар ча-мында бажы» 9.30, 11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Хостуг төрт-түнгөн» 10.00, «Иссык-Куль-дуг кымы чекертери» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Дээрлел чедипкени» 15.00, 20.30, «Из-биг хөрөкөткө» 16.50, «Ди-рин суг» 18.40 шактарда.
«ПНОНЕР»: «Бешки «б» класста хостуг оол» 9.00, 10.50, «Бры башкызы» 12.40, 14.40, 16.40, «Хөлөгө-биле дайын» 18.40, 20.40 шактарда.

Солун неделяда 6 катан үнөр

Пар. ама 2. Тираж 15453. Чагы № 1251.

УРУГЛАР БИБЛИОТЕКАЗЫНДА

ЧУРУКЧУЛАР
УЛУСКА

ССРЭ-ниң чурукчуларын IV съездинин ажиттыгынын бүдүргөдө Москвада уран чуругаа фондунун Топ салоту кластага-сильбарын уран чүүл чогаалдарын болтап кылдыларынын Бүгү-үнөш савыг-дегелдизин «Чу-рукчулар — улуска» деп ат-биле ажиткан.

Ол кайгамчык дөргөдө көргүсөк ажилдарын доңчу-лап алары беши берге. Ын-чаарга ында кыдыг бургуз моон дораап садып ап болур.

Мурвунда эрткизөөн хой-хой дөргөдөргө келген ки-жилер Тыва-АССР-ниң үс-шөвөргөдүн даштан кыгап чараш чүүлдерин магадлап турганы бидиринг болгай. Чаа савыг-дегелдиз ол кы-дыгынын саны ушкө көүдөп. Москанын хой-хой турттакчылар болтап найы-сымактын алчыларын ая олар-ны тураккал бедик кылдыр ааң бажыг-багдышта тур-гузар дөш өөрүшү-биле са-дып ап турар. Брак Тыванын уран чүүлүн кайгамчык чогаалдарын садып алышаан, олар демделгел дептеринге болдарынын бижин, салымын үс-шөвөргө чаа-чаа чедипкенин күзөп турар.

В. БРАЙКОВСКАЯ.
Москва хоорай.

Транспорт

Эдилекчилеринге

1972 чылда үндүргөн рынок фондунун ажит-латтынмаан талоннарын хүлээп албас болтап со-лугас-даа дээрзин хуу транспорттук эдилекчиле-ринге Кызылдын нефте-баазасы диннадып тур.

Рынок фондунун 1972 чылда үндүргөн талонна-рын 1973 чылдын июль 1-ге чедир күштүг болур.

НЕФТЕБААЗАНЫН
ДИРЕКЦИЯЗЫ

СИЛЕРНИ ЧАЛАП ТУР

Кооперациянын Кызылда профтехучилищези 1973-74 өрөдигезе чылында моон адаанда салбырларга өрөдигезин чалап тур:

Савыг
Кулжары.
Хлеб бажыгар.
Өрөдигезин хуусаа (мергежиз аайы-биле): савыг-лар — 1 чыл, поварлар — 2 чыл, хлеб бажыгылары — 1 чыл.

Училищени доосканнарга савыг-ды, 4-кү разрядтын повар-ды бижиргичызы деп мергежилерин тыныс.

Училищеге хүлээп алырга киреринин экзамены болбас.

Ортумак школа доосканын баугаар көрүп, шилин алыр бол-тап кирерин күзөшөр-биле беседа норулар.

Савыг салбырында ортумак эртемни ийикке ажиллап чо-раап кижилерин хүлээп алыр.

А. СОКУРОВТУҢ ФОТОЗУ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕЗИ: 667000

Кызыл, Шетякин-Кравченко културчу. Балкын № 3. ГЕЛФОННЫН: Редакторун 24-63, резальторун оралакчыларын 35-21 пропаган-данын 23-54, харысчалыг секретарынын 35-23, партия ажилына кыргын 37-13, култура кыргын 23-54, кыдыг ажилы-41-27, информация база совет тургурут кыргын 20-60, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 27-41. Соуу келбей баргаа 32-75 теледөргө болгар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүленин Ном үндүрер чер, полиграфия болтап ном садымын талазы-биле өргөдөлгөн типография, (Кызыл Шетякин-Кравченко културчу балкын № 1), ТС — 00179